

celého světa. Nechceme v žádném případě snižovat jedinečnost oceněných kulturních památek, nicméně již z výše uvedené poměry je jasné, že zapsání určitého přírodního místa je mnohem obtížnější. Vždyť žádnou přírodní lokalitu světového dědictví se dosud nepodařilo navzdory nominacím získat baltským státům, Kypru, Irsku, Maltě nebo Řecku, z mimoevropských pak např. Maroku, Libanonu, Ázerbájdžánu, Jordánsku, Chile, Nigérii, Izraeli, Myanmaru, Pákistánu, Turecku a vzhledem k přírodnímu bohatství překvapivě ani Papui Nové Guineji.

Navíc z 29 navržených ekosystémů bukového lesa (Francie nakonec návrh jedné plochy stáhl) doporučila IUCN po pečli-

vém odborném posouzení k zápisu na Seznam bez výhrad pouze 9 míst včetně NPR Jizerskohorské bučiny, dalších 6 se stalo součástí světového dědictví s určitými podmínkami. Světové dědictví tak obohatí mimo jiné zachovalé porosty v národním parku Bieszczady na jihovýchodě Polska, unikátní bukový les v údolí řeky Dlaboka v severomakedonském Mavrovském národním parku nebo pozoruhodné horské bučiny v Itálii, naopak odmítnuty byly návrhy ze Srbska, Slovenska a Černé Hory stejně jako tři francouzská místa. Důvodem, proč česká NPR uspěla, je, že se tamější dlouholetý málo narušený les vyvinul na rozdíle od běžného subatlantsko-hercynského bukového porostu na žule a granodioritu,

což se projevuje i ve složení rostlinných a živočišných společenstev. Z flóry Jizerskohorských bučin jmenujme alespoň podbělicí alpskou (*Homogyne alpina*), čípek objímavý (*Streptopus amplexifolius*), kapradinu Braunovu (*Polystichum braunii*) nebo prhu arniku (*Arnica montana*). Faunu zastupuje mlouk skvrnitý (*Salamandra salamandra*), lejsek malý (*Ficedula parva*), holub doupeňák (*Columba oenas*), sýc rousný (*Aegolius funereus*), čáp černý (*Ciconia nigra*) nebo sokol stěhovavý (*Falco peregrinus*). Navíc poloha NPR naznačuje, že plocha mohla sehrát významnou roli při šíření buku po poslední době ledové do severní a západní Evropy.

Pavel Kovář, Pavel Šremer

Diskuze o budoucnosti Evropy – také o biodiverzitě a krajině

Conference on the Future of Europe

Konference o budoucnosti Evropy je celoevropský projekt, který byl odstartován 9. května 2021 u příležitosti Dne Evropy. Příspěvky ze všech akcí budou shromažďovány na vícejazyčné digitální platformě. Výsledek bude představen ve zprávě společnému předsednictví, jež se také objeví na této platformě. Představitelé Komise, Rady Evropské unie a Evropského parlamentu poté co nejdříve rozhodnou, jak na tuto zprávu v rámci svých pravomocí a v souladu se smlouvami EU navážou konkrétními aktivitami či opatřeními. Slavnostní zahájení celoevropské konference v ČR jsme mohli sledovat 3. června 2021. Oficiální část je koordinována odborem komunikace o evropských záležitostech sekce pro evropské záležitosti Úřadu vlády. Organizace občanské společnosti v ČR navíc připravily vlastní akci 18. června 2021, na téma Perspektivy České republiky v EU, která se uskutečnila v Senátu Parlamentu ČR v Praze. Na ní jednotlivé pracovní skupiny představily témata a návrhy, které vyhodnotily jako prioritní pro budoucí směřování EU a které byly určeny jako podněty pro digitální platformu (více na www.eapncr.org).

V České republice byly přípravy debaty na úrovni občanských organizací zahájeny setkáním v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR v únoru 2020, uspořádaném ve spolupráci se sítí nevládních neziskových organizací European Anti Poverty Network – Evropská síť proti chudobě a sociálnímu vyloučení (EAPN ČR, z. s.) a s Evropským institutem Renaissance, z. ú. Přípravy probíhaly v tematických skupinách (ekonomicko-institucionální, bezpečnosti a obrany, environmentální, sociální a zdravotní, vzdělávání, kulturní). Jejich práci koordinovala Všeobecná pracovní skupina, jejímž zájmem je i zapojení veřejnosti do debaty.

Výzvy plynoucí pro EU z dosavadních trendů a výhledových odhadů směrem k horizontu 2050 odkazují v oblasti životního prostředí a návazných aspektů života na stěžejní kauzality. Degradace ekosystémů

1 Krajina přímořských kanálů u Severního moře, Německo. Foto P. Kovář

kombinací změn klimatu a technogenní exploatace krajiny sníží produkci potravinářského průmyslu, zdraží potraviny a zvětší se sociální problémy. Potenciální nedostatek potravin se stane hnací silou migrace z Afriky a Asie. Nárůst počtu obyvatel bude znamenat další zatížení ekosystémů, a to především v rozvinutých zemích, v rozvojových zemích ve spojitosti se zhoršující se klimatickou situací zesílí migrace. Rostoucí spotřeba materiálů, potravin a energie lze očekávat hlavně v rozvojových zemích. Bude pokračovat chemizace prostředí. Zintenzivní se soutěž o zdroje, zejména o vodu. Pravděpodobné jsou změny v povaze práce v důsledku pokroku technologií. Budou akcelarovat ztráty biodiverzity a přírodního kapitálu. Rozvoj syntetické biologie nastolí etické otázky. Tyto otázky reálných hrozeb a další problémy by měly být na konferenci diskutovány a konfrontovány s cíli, na nichž se sjednotí reprezentace občanské společnosti, tedy „cestou zdola“.

Tajemníkem Všeobecné pracovní skupiny k debatě o budoucnosti EU je sociolog a pedagog Karel Schwarz, předseda EAPN

ČR a člen evropského Výkonného výboru EAPN. Koordinací skupiny pro environmentální otázky byl pověřen Jiří Dlouhý z Centra pro otázky životního prostředí UK, který je zároveň předsedou Společnosti pro trvale udržitelný život (STUŽ). Skupina rozdělila paletu otázek životního prostředí do tematických okruhů, jedním z nich je Biodiverzita (zahrnuje též krajinu a podstatný segment zemědělství) – koordinace se ujal místopředseda STUŽ Pavel Šremer.

V zadání pro každý tematický okruh bylo soustředěno do anotace analýzy současné situace, výčet, co by se mělo změnit do r. 2050 (případně dále), navrhnout aktivity EU v řešení soustředěných problémů, detekovat světové hrozby a propojit s kontextem EU. Tento vstupní dokument každé pracovní skupiny je určený k vyvolání debaty. Skupiny mohly předložit i delší Argumentační dokument. Záběr byl v rámci environmentální skupiny zúžen na tři okruhy – Biodiverzita a zemědělství, Změna klimatu a udržitelná ekonomika a Zapojení mladé generace. Pro změnu klimatu a ekonomiku byl navržen orgán Inspekce životního prostředí na úrovni EU a Centrum pro dopravu krátkých vzdáleností, byl doporučen vznik Klimatické rady mládeže. Pro první okruh bylo připraveno více návrhů – např. doplnění cílů nové strategie EU v ochraně biodiverzity, zvláště půdy, a redukce velkoplošného uniformního hospodaření, zvýšení ekologické stability konektivitou přírodních a přírodě blízkých území, prosazování mezinárodní dohody o regulaci syntetické biologie, editaci genomu a gene drive organismů, začlenění ochrany do hospodářských sektorů a využívání ekonomických a finančních nástrojů k této ochraně (blíže odkaz na webu Živy). Závěrem procesu by měla být Klíčová doporučení včetně návrhů na změnu systému řízení či vládnutí v EU.

Interaktivní digitální platformu, kde se každý může k různým okruhům témat vyjádřit, lze najít na <https://futureu.europa.eu/?locale=cs>. K návrhům bude přihlíženo podle počtu reakcí na ně. Pokud chceme v EU uplatnit i naše návrhy, je nyní výborná příležitost tak učinit – a to co nejdříve. Podněty environmentální skupiny najdete na <https://stuz.cz> (celý odkaz uvádíme na webové stránce Živy). Konference o budoucnosti Evropy by měla již zjara skončit. Péče o životní prostředí je součástí evropských hodnot i vztahu ke krajině jako domovu, proto by naše návrhy měly mít šanci.